

Eidsvoll Sankelag

Trondheim, 17.04.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/4784

Saksbehandler:
Jan Paul Bolstad

Avslag på søknad om skadefelling av gaupe i Minnesund, Eidsvoll kommune - 2018

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår direktoratet søknad fra Eidsvoll Sankelag om skadefellingstillatelse av gaupe i Minnesund i Eidsvoll kommune. Det er lagt avgjørende vekt på bestandssituasjonen for gaupe i region 4, skadesituasjonen sist beitesesong og at forebyggende tiltak anses som mulig for å forebygge fremtidige tap.

Det vises til e-post datert 16. april 2018 fra Eidsvoll Sankelag og søknad om skadefelling av gaupe i Minnesund, Eidsvoll kommune.

Søknadens innhold

Søker viser til aktivitet av gaupe i nærheten av gården til Hans Kristian Ørbæk i perioden 9-14. april 2018. Flere rådyr er av SNO dokumentert drept av gaupe. Det foreligger bilde fra viltkamera på kadaver som viser gaupe. Søker viser til at det skal slippes 600-700 sau/lam i området om et par uker, og frykter en potensiell skadegjører i beiteområdet. Det vises til tap til gaupe siste beitesesong i besetningen til Ørbæk. Søker håper på en rask og forebyggende avgjørelse.

Direktoratets vurdering

Lovgrunnlaget:

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 4.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Vedtaket gjelder søknad om felling av gaupe og det er derfor ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 anses derfor ikke relevant å vurdere nærmere i denne saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der følgende fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)»

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. Det skal være 4-6 årlige ynglinger av ulv. (...)»

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 13 (direktoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

«Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for

bestandens overlevelse. Dessuten er det er vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)»

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. Det vises også til forvaltningsplan for region 4 utarbeidet av Rovviltnemnda for region 4, og til en differensiert forvaltning med områder viktige for oppnå bestandsmålet og prioriterte beiteområder.

Om bestandssituasjonen for gaupe i region 4 - Oslo, Østfold og Akershus og 5 - Hedmark:

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogrammet for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

I region 4 er det fastsatt et mål på 6 årlige ynglinger. I 2017 ble det registrert 1,5 ynglinger i regionen og det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen ble ikke nådd. I region 5 er det fastsatt et mål på 10 årlige ynglinger. I 2017 ble det registrert 9,5 ynglinger i regionen. Det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen ble ikke nådd.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Det er kjent at gaupe kan bli smittet med skabb. Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Fra og med 1 april 2017 til d.d er det ikke registret avgang av gaupe i region 4 eller 5.

Direktoratet legger til grunn at den regionale rovviltnemnda for region 4 og 5 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt naturmangfoldloven § 12. Dette innebærer at avgrensingen av områder der rovvilt kan forekomme er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Vurdering av søknaden:

Søknaden fra Eidsvoll sankelag gjelder felling av gaupe for å forhindre fremtidig skade på sau. Rovviltartene bjørn, jerv, ulv, gaupe og kongeørn er fredet etter Lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Samtidig er det slik at fredet rovvilt volder skade på husdyr- og tamrein. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf.

rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Det aktuelle området hvor gaupe er observert på rådyrkadaver er i forvaltningsområde 1 hvor beitedyr skal prioriteres og rovvilttrykket reduseres, jf. forvaltningsplan for rovvilt i region 4. I følge planen skal det være lav terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelse i dette området. Planen beskriver også at området har lavere prioritet ved tildeling av midler til forebyggende tiltak, men at det prioriteres i forhold til bruk av beredskapsmidler.

Utviklingen i gaupebestanden i region 4 de siste to årene har vært nedadgående og det er et mål å nå bestandsmålet også i denne regionen. I region 5 er har gaupebestanden tatt seg opp de siste to årene. Det forventes at region 5 når målet på 10 årlige familiegrupper de nærmeste årene. Dette vil kunne medføre at også region 4 får økt bestand av gaupe da regionene grenser til hverandre i de nordlige delen i region 4. Økt innvandring fra region 5 og Sverige vil være viktig for å nå målet om 6 årlige familiegrupper i region 4.

Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan. Det skal også legges vekt på skadesituasjon i området. I de tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep, og som ligger an til å fortsette og som er vesentlige, ligger i kjernen av bestemmelsens virkeområde. Det er også hjemmel til å fatte fellingsvedtak selv om det er ennå en tid til beitesesongen, så lenge det kan forventes at store problemer oppstår når bufe kommer på beite. Direktoratet konstaterer at det var lite skader i det aktuelle området forrige beitesesong. Dette er i tråd med føringene i regional forvaltningsplan. Direktoratet mener allikevel at regionen må ha større netto innvandring av gaupe for å nå bestandsmålet. Det må derfor påregnes dokumentasjoner av gaupe også i det aktuelle området.

Direktoratet har forståelse for at søker er bekymret for faren for tap av sau til gaupe kommende beitesesong. Vi vurderer imidlertid ut fra hensynet til bestandssituasjonen for regionen som helhet at det ikke er grunnlag for å iverksette fellingsforsøk nå. Eventuelle tap av sau utover våren kan gi grunnlag for en annen konklusjon. Etter en helhetsvurdering basert på dokumenterte tap til gaupe forrige beitesesong, bestandssituasjonen for gaupe i regionen og muligheter for bruk av beredskapsmidler jf. forvaltningsplanen for rovvilt i region 4 avslår direktoratet søknaden fra Eidsvoll sankelag.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår direktoratet søknad om skadefellingstillatelse av gaupe i Minnesund i Eidsvoll kommune.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker fra mottagelse av underretning, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet for forberedende klagebehandling, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Jan Paul Bolstad
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Rovviltnemnda i region 4	c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Postboks 8111	0032	OSLO